

הכנסת העשרים

יוזם: חבר הכנסת מיקי רוזנטל

פ/20/11

הצעת חוק שקיפות אינטרסים כספיים וגילוי עניינים של חברי הכנסת והשרים, התשע"ה–2015

- מטרה
1. מטרתו של חוק זה לחייב את גילויים ופרסומם בפומבי של אינטרסים כספיים של השרים וחברי הכנסת, שיכולה להיות להם השפעה על מעשיהם והתבטאויותיהם במסגרת תפקידם הציבורי, לשם מניעתו וחשיפתו של חשש לניגוד עניינים.
- הגדרות
2. בחוק זה –
- "אינטרס כספי" – לרבות נכס דלא נידי, מניות, שטרי חוב, הכנסה, התחייבות בכתב או בעל פה שיש לה משמעות כלכלית;
- "בן משפחה" – בן זוג וילד שגילו עד 21 או כל קרוב שפרנסתו על נושא המשפחה;
- "היועץ המשפטי לכנסת" – לרבות עובד הלשכה המשפטית של הכנסת שהוא הסמיך לעניין זה;
- "נושא משרה" – שר או חבר הכנסת.
- חובת גילוי ופרסום
3. (א) בתוך 60 ימים מיום שהחל בכהונתו כנושא משרה, ולאחר שהגיש הצהרת הון לפי סעיף 13ב לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א–1951¹, יפרסם נושא משרה באתר האינטרנט של הכנסת פירוט של האינטרסים הכספיים שלו ושל בני משפחתו, לפי המלצות של היועץ המשפטי לכנסת.
- (ב) לצורך מתן המלצות כאמור בסעיף קטן (א) יעיין היועץ המשפטי לכנסת בהצהרת ההון של נושא המשרה.

¹ ס"ח התשי"א, עמ' 228.

(ג) ההמלצות לפי סעיף קטן (א) ייגזרו מתוכן הצהרת ההון של נושא המשרה ויכללו כל נושא או עניין שעולה ממנו חשש כי נושא המשרה נמצא בניגוד עניינים או עלול להימצא בו בעתיד או שהיועץ המשפטי לכנסת החליט שיש להביאו לידיעת הציבור לפי חוק זה.

(ד) פרסום לפי סעיף קטן (א) לא יכלול סכומים או ערכים כספיים, אלא את מהות האינטרסים שמהם עולה חשש לניגוד עניינים.

(ה) אדם שסבור כי הפרסום אינו מדויק רשאי לפנות בקובלנה לוועדת האתיקה של הכנסת.

(ו) היועץ המשפטי לכנסת לא יחשוף את הנתונים אליהם נחשף בהצהרת ההון של נושא המשרה; במקרה של הפרת חובה זו חבר הכנסת רשאי להגיש תלונה בפני ועדת האתיקה של לשכת עורכי הדין.

(ז) נושא משרה יפרסם מדי שנה עדכון של האינטרסים הכספיים שלו כאמור בסעיף קטן (א) וכן יפרסם עדכון כאמור לא יאחר משלושים ימים לאחר שחל שינוי משמעותי בתוכן הפרסום הקודם, ושנה לאחר סיום תפקידו; נושא משרה יפרסם במועדים כאמור את השינוי בסכום ההון שברשותו, ככל שהיה בו שינוי.

4. כללים לגבי גילוי אינטרסים כספיים
אין בגילוי אינטרס כספי לפי חוק זה כדי להפוך את קבלתו או אחזקתו, לפי העניין, למותרת, אם היא אסורה לפי כל דין, לרבות לפי כללי אתיקה שחלים על נושא המשרה.

5. ביצוע ותקנות
יושב ראש הכנסת ממונה על חוק זה והוא מוסמך להתקין תקנות לביצועו.

6. תחילה
תחילתו של חוק זה ביום תחילת כהונתה של הכנסת שנבחרה לאחר הכנסת שבה התקבל.

ד ב ר י ה ס ב ר

הצעת חוק זו נובעת מתוך התפיסה כי אור השמש הוא המחטא הטוב ביותר, קרי, שקיפות היא זו שתקשה על המכהן במשרה ציבורית להחזיק באינטרסים כלכליים אישיים אשר עשויים להטות את שיקול דעתו ולפגוע בטובת הציבור והמדינה. לפיכך, מטרתה של הצעת החוק היא ליצור שקיפות בכל הנוגע לאינטרסים הכלכליים של השרים וחברי הכנסת ובכך להבטיח כי בידי הציבור יהיה מידע על הטבות חומריות שיכולות להשפיע על מעשיהם של נושאי המשרה, על דבריהם או על הצבעותיהם בממשלה ובכנסת. עם זאת, כדי לשמור על האיזון הראוי בין השאיפה לשקיפות ובין שמירה על פרטיותם של נושאי המשרה ובני משפחתם, הצעת החוק אינה מחייבת את נושאי המשרה לחשוף את סכומי הכסף שברשותם, אלא רק את סוגי האינטרסים הרלבנטיים ומקורותיהם כמו גם את עדכון הפרשי הסכומים כאשר חל שינוי בהונם בזמן כהונתם ושנה אחרי סיום תפקידם.

לשם השגת מטרה זו מוצע לקבוע כי כל שר או חבר כנסת יידרש לפרסם באתר האינטרנט של הכנסת, בתוך 60 ימים מיום תחילת כהונתו, פרטים בדבר אינטרסים כספיים שלו ושל בני משפחתו הקרובה (בן

או בת זוג וילדים עד גיל 21). הצעת החוק מפרטת את האינטרסים כספיים שיש לחשוף, ובכלל זה הכנסות ממקורות שונים, נכסי דלא-ניידי ומניות.

נושא המשרה יעדכן את הפרסום באינטרנט מדי שנה ובכל פעם שחל שינוי משמעותי בתוכן הפרסום הקודם (גידול או צמצום), ובנוסף הוא יהיה רשאי לפרסם מידע נוסף על נכסים ואינטרסים כלכליים שלו ושל בני משפחתו.

סעיף 4 להצעת החוק בא להבהיר כי עצם העובדה שנושא משרה פרסם באתר מידע בדבר אינטרס כספי שלו, אינה הופכת את האינטרס למותר וחוקי, והבחינה של עניין זה צריכה להיעשות לפי כלל הדינים החלים עליו (כמו: חוק חסינות חברי הכנסת זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951, חוק שירות הציבור (מתנות), התשי"ם-1979, וכללי האתיקה החלים על השרים וחברי הכנסת). עם זאת, ככל שדינים אחרים מחייבים את נושא המשרה להצהיר על אינטרס כספי שיש לו (למשל חובות גילוי הקבועות בכללי האתיקה), הרי שניתן יהיה להסתפק בפרסום שבאתר האינטרנט.

עוד מוצע לקבוע כי תחילתו של החוק תהיה בתחילת כהונתה של הכנסת החדשה שלאחר קבלתו, וזאת כדי לאפשר לנושאי המשרה להתארגן לפרסום ולאפשר התאמת אתר הכנסת לשם כך. הצעת חוק זהה הונחה של שולחן הכנסת התשע-עשרה על ידי חברי הכנסת מיקי רוזנטל ופנינה תמנו-שטה (פ/1298/19).

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ט"ו באייר התשע"ה – 4.5.15